

Processbeskrivning – framtagande av delkvalifikationer inom ramen för projektet ”Kompetenslyft i handeln”

Inledning

Här följer en beskrivning av hur processen med att utarbeta delkvalifikationer inom ramen för [Kompetenslyft i handeln](#) sett ut. Projektet har gått ut på att bygga en infrastruktur som ger personer som är verksamma i handeln möjlighet att uppdatera sin kompetens. En långsiktig ambition har varit göra delkvalifikationerna och utbildningsspecifikationerna som utformats tillgängliga både som grund för företagsinterna utbildningsinsatser och utveckling av det formella utbildningssystemet.

Processbeskrivningen syftar till att visa på hur handelns kompetensbehov fångats upp och bearbetas för att kunna ligga till grund för utbildningsinsatsen. Beskrivningen ska göra arbetssättet transparent och öppet för granskning. Den kan också användas som inspiration och jämförelse för andra branscher i deras arbete med att utveckla kvalifikationer som grund för relevanta och aktuella utbildningsinsatser.

Inventera, formulera, kvalitetssäkra, repeat

Processen har inneburit följande huvudsakliga faser och aktiviteter:

1. Behovs- och syftesformulering

Det första steget i arbetet bestod av att identifiera att projektet Kompetenslyft för handeln hade behov av att få en uppdaterad bild av branschens kompetensbehov inom digitaliseringsområdet. Aktuella och genomarbetade kompetensbeskrivningar var en förutsättning för att i sin tur kunna utarbeta relevanta utbildningar.

Projektet hade också en ambition om att kunna formulera kompetensbehoven på ett sätt som var långsiktigt hållbart och möjligt för utbildningsaktörer att ta till sig av. Därför fattades beslutet om att utarbeta delkvalifikationerna i enlighet med [Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF](#). Projektets omfattning satte begränsningar för antalet delkvalifikationer som kunde utarbetas.

Syftet med arbetet fastslog sammanfattningsvis till följande: Arbetet syftar till att utarbeta 8-10 delkvalifikationer som ska kunna ligga till grund för utbildningar som kan bidra till att stärka handelsanställdas kompetens inom området digitalisering.

2. Inventering av kompetensbehov

I nästa steg påbörjades arbetet med att inventera handelns kompetensbehov. Arbetet skedde i huvudsak genom ett antal workshops till vilka aktiva inom handeln bjöds in. För att locka till deltagande erbjöds vid vissa sammankomster också en inspirationsföreläsning på temat Handelns digitala transformation. Lokala handelsorganisationer och projektmedarbetares personliga nätverk hjälpte till att nå ut med inbjudningar.

Fyra halvdags-workshops genomfördes på följande orter:

- Linköping
- Göteborg
- Umeå
- Kalmar

Mellan 10–50 handelsföretagare och handelsanställda deltog vid varje sammankomst. Vid ett par workshops medverkade även aktörer från arbetsmarknadens parter. De medverkande kom från olika typer av företag inom handeln. Workshopen i Kalmar hade exempelvis ett särskilt fokus på e-handel och till den bjöds ett kluster av i huvudsak e-handelsföretag aktiva på orten in till workshop.

Vid samtliga workshops fick deltagarna diskutera möjligheter och hinder de upplevde i och med handelns digitala transformation. Med utgångspunkt i identifierade möjligheter och utmaningar berördes också frågan om förändrade kompetensbehov. Samtliga workshops dokumenterades och dokumentationen användes som underlag för det fortsatta arbetet.

3. Kategorisering och övergripande formulering av kompetensbehov Dokumentationen från genomförda workshops analyserades därefter. Kompetensbehov identifierades dels utifrån övergripande svar på utmaningar och möjligheter som deltagarna lyft fram. Det kunde exempelvis handla om utmaningar relaterade till fler försäljningskanaler och kommunikationsplattformar till sina kunder. Det fanns också kompetensbehov som deltagarna själva tydligt formulerade såsom stärkt kompetens att över huvud taget orientera sig i ett allt mer digitalt handelslandskap.

Svaren kategoriserades och gemensamma och särskiljande svar noterades. Därefter gjordes en övergripande formulering av kompetensbehoven i punktform.

4. Komplettering och fördjupning av formulerade kompetensbehov

Nästa steg i arbetet bestod av att komplettera och fördjupa förståelsen för de övergripande kompetensbehov som fångats upp i inventeringen. Det gjordes i form av två expertworkshops. Till dessa workshops bjöds totalt ett 15-tal experter från olika delar av handelsbranschen in för att utifrån sin kompetens avgöra om de mest väsentliga kompetensbehov som följer av handelns digitala transformation fångats upp. Workshoparna dokumenterades och användes som underlag för det fortsatta formuleringsarbetet.

5. Formulering av delkvalifikationer i enlighet med SeQF

Steg fem i processen bestod av att omarbета all empiri om handelns kompetensbehov till delkvalifikationer formulerade med utgångspunkt i SeQF. Delkvalifikationerna formulerades i en Excel-fil. Myndigheten för yrkeshögskolans [handbok](#) användes som stöd i arbetet.

6. Kvalitetssäkring och färdigställande av delkvalifikationerna

Utkastet till delkvalifikationer genomgick därefter en rad kvalitetssäkringsrundor innan det färdigställdes. Handelsrådet i samarbete med en expert/processledare och skribent vidareutvecklade gemensamt delkvalifikationerna och sättet på vilket de kategoriserats.

7. Formulering av utbildningsmål med utgångspunkt i delkvalifikationerna

Det sista steget i processen bestod av att med utgångspunkt i delkvalifikationerna formulera utbildningsmål för tilltänkta utbildningar. Målen fungerade sedan som underlag för en upphandling av utbildningsanordnare. Dessa utbildningsanordnare fick sedan som uppdrag att utarbeta utbildningar med delkvalifikationerna och dess läranderesultat som grund.

Roller i arbetet

Här följer en beskrivning av de olika roller som samverkan i arbetet:

- **Branschaktör (Handelsrådet):** En aktör med nationell legitimitet i branschen som kan äga och förvalta delkvalifikationen. Aktören behöver ha en förmåga att sammanfatta kompetensbehovet för handeln som helhet eller segment inom handeln.
- **Processledare/facilitator:** En aktör med kompetens att leda workshops/seminarium med aktiva i handeln/experten för att utkristallisera och fördjupa förståelsen för handelns kompetensbehov.
- **Handelsaktiva/experten på olika segment inom handeln:** Personer som är aktiva i handeln och/eller experter på olika segment eller frågor inom handeln. I projektet har det handlat om butiksägare, medarbetare i handeln och experter inom olika typer av försäljningskanaler (framför allt e-handel).
- **Skribent:** En aktör som ansvarat för att formulera uppfångade kompetensbehov i enlighet med [Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF](#).

Det är viktigt att det bland dessa roller finns personer med ett brett kontaktnät inom handeln – ett kontaktnät som gjort det möjligt att identifiera och locka experter att bidra i inventerings-, formulerings- och kvalitetssäkringsarbetet. Arbetet har också byggt på ett nära samspel mellan alla aktörer. Skribenten och processledaren har exempelvis behövt hålla en nära kontakt för att säkerställa att de workshops genomförs på ett sätt så att de bidrar till att delkvalifikationerna både kan kvalitetssäkras och vidareutvecklas.

Tidsperspektiv

Arbetet pågick under fyra månader. Att hålla visst tempo i arbetet var positivt då de inblandade ständigt kunde hålla arbetet färskt i minne. Det gjorde att behovet av omtag minimerades.

Förvaltning- och vidareutveckling av delkvalifikationerna

Handelsrådet äger utarbetade delkvalifikationer och därmed också ansvaret för att hålla dem uppdaterade och aktuella. Utbildningarna som genomförs inom ramen för projektet kommer utvärderas. En viktig del i utvärderingen handlar både om hur delkvalifikationerna fungerat som utgångspunkt för utformning av utbildningens innehåll och om det upplevts relevant. Utvärderingsresultatet kan därefter användas för att vid behov förtydliga eller vidareutveckla delkvalifikationerna.

Utvärdering och revidering av delkvalifikationerna kommer efter projektets avslut att genomföras vart tredje år.